

References

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2001 (дата звернення: 22.04.2020).
2. Ознаки механізму держави. URL: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/stati/tgp/043.php> (дата звернення: 22.04.2020).
3. Структура механізму держави. URL: https://pidruchniki.com/12980108/pravo/ponyattya_struktura_mehanizmu_derzhav (дата звернення: 22.04.2020).

УДК 340.12 (043.2)

Колодій Є.С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: **Макеєва О.М.**, к.ю.н.

ПРИРОДНЕ ПРАВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Ідея природного права актуалізується в контексті розбудови демократичної правової держави. Природне право – важливий критерій ефективності чинного законодавства. Це право виступає як ідея права для формування позитивного права та є основою для чинного законодавства. Природні права не можуть не діяти на особу, котра народилася, адже вони не надаються будь-якою особою або організацією. Природні права людини – це її певні можливості, які забезпечують належне існування, характеризуються свободою людини, можливостями суспільства, є рівними для всіх. В основі права лежать певні суб'єктивні та об'єктивні фактори, оточуючий людину світ та її усвідомлення самої себе як такої.

Природно-правова концепція розвивалась у трьох напрямках: космологічному – трактуючи право як прояв загальних законів світобудови, християнсько-теологічному – розглядаючи право як прояв божественної волі та гуманістичному напрямку, що пов'язує виникнення і розвиток права з розумною природою людини. Теорії природно-правового типу праворозуміння ґрунтувались на ідеях Аристотеля, Цицерона, Фоми Аквінського, Августина, Г. Гроція, І. Канта, Г.В. Ф. Гегеля, В. Лейбніца і т.д.

У стародавніх мислителів можна віднайти розуміння природного права. Так, у Цицерона в праці «Закони» наголошується, «що існує істинний закон, а саме справедливий розум, який узгоджується з природою та живе в кожній людині – незмінний та вічний» [1].

У Кодексі Юстиніана дається таке трактування природного права: «Природне право є таким, якому природа навчає всіх живих істот, адже право це є властивим не лише людському роду, а всім живим істотам... є загально визнаним» (Д. 1, 1, 3) [2].

З такого розуміння природного права можна вивести такі його основні

характеристики: приписи природного права надаються Богом, який є творцем природи; вони досягаються розумом людини, яка може вирішувати, якою є та чи інша дія – дозволеною чи забороненою; право невіддільне від моралі, більше того, право виступає немовби засобом для досягнення морального стану суспільства, його «моральним обличчям».

Концепція природного права розвивалася К.-Т. Ставровецьким, Х. Філалетом, братами Смотрицькими, братами Зизаніями, П. Могилою, П. Орликом, С. Яворським, Г. Кониським, Г. Сковородою, автором «Історії Русів», М. Костомаровим, Т. Шевченком, І. Франком, Лесею Українкою, М. Грушевським, М. Міхновським та багатьма іншими мислителями.

Право є критерієм для визнання того, наскільки морально, тобто відповідно до приписів Бога – творця природи – діє людина. Природне право незмінне у часі, тоді, як позитивне право може мати мінливий та непостійний характер, залежно від різноманітних факторів (політичних, економічних, культурних, тощо). Природне право також не має просторових обмежень свого існування та дії. Однак істинно-моральний зміст природного права, для того, щоб набути чинності, гарантованості та реалізації в межах певного державно-правового простору, має набути визначеної форми, якою є позитивне право у вигляді законодавства.

Серед принципів природного права називають такі: поваги до людини, її людської гідності, принцип добра, справедливості, свободи, особливої цінності людського життя, принцип первинності, а, отже, вищості права від закону, правової рівності, спільного блага тощо [3].

Якщо порівняти природне і позитивне право, то вони мають різну структуру своєї чинності. Позитивне право діє в чітких вимірах за часом, простором та колом осіб. Природне ж право не втрачає свою дію через ці обмеження. Воно все одно існує поза сферою вказаних вище аспектів.

Відмежовуючи позитивне право від природного права, потрібно враховувати, що юридичні норми можуть бути одночасно втіленням природного права і носієм природно-правових цінностей. Природні права для свого існування не вимагають їх закріплення і формулювання в будь-яких особливих нормах. Вони знаходяться поза цими нормами. Однак такого закріплення вимагає їх реалізація. Існуючи в якості об'єктивних вимог, що впливають із самого життя, у вигляді ідей, уявлень, природні права потім закріплюються в конкретних нормах і реалізуються у звичаях, у моральних та юридичних нормах. При всій умовності поділу права на природне і позитивне варто визнати, що суть проблеми, що стоїть за цим розмежуванням, серйозна і глибока.

Отже, соціальність людини є похідною від природного права. Природне право становить базу соціальної організації суспільства, і сама організація суспільства виникає як засіб забезпечення природного права людини. Тому будь-які замах на повноту її природного права шкодять

соціальної організації суспільства. Межами дії природного права можуть стати свідомість людини та позитивне право – фактори, котрі залежать від суб'єктивної волі осіб, які встановлюють, застосовують або реалізують об'єктивно існуюче право.

Література

1. Цицерон. Про богів. Про державу. Про закони. Київ, 1997. 604 с.
2. Нерсесянц В.С. Философия права. Москва: Норма-ИНФРА, 1997. 647 с.
3. Братасюк Марія. Природно-правовий підхід у контексті сучасного правничого методологування. *Публічне право*. 2013. № 4 (12). С. 201-210.

UDC 343.231.221(043.2)

Kononenko Anna, student,
National Aviation University, Kyiv, Ukraine
Scientific adviser: Vodolaskova K. Yu., Ph.D

THE VALUE OF THE SUBJECTIVE PARTY OF THE OFFENSE MAKING THEIR QUALIFICATION

The subjective side of the offense is one of the elements that must be taken into account in its composition. This element gives us not only the external characterization of the act, but also its internal essence: whether the subject was guided or whether it was intentional. Therefore, it can be said that the subjective side creates the psychological, that is, the subjective content of the crime, so it is internal, in comparison with the objective side. Thoughts on the intrinsic characteristic are also reflected in the general scientific definition. The subjective side of the crime is the inner side of the crime, that is, the mental activity of the person, which reflects the attitude of his/her consciousness and will to the socially dangerous act that he/she commits and to its consequences [2; 3].

Comparing the subjective side with the objective side, it can be noted that the objective side of the crime is its actual meaning and can be directly perceived by persons who are at the crime scene at the time of its commission, and the consequences of the crime can be perceived after its commission, then the subjective side can not be directly perceived by people. This is because of a complex understanding of human emotions, because sometimes offenders are quite good at managing them, which complicates the simple analysis and characteristics of the subjective side [2].

Characteristic (elements) of the subjective side of the crime are guilt, motive and purpose of the crime. They are closely interconnected, but their content and meaning are not the same in each case of the crime. The guilt of the person is the basic, obligatory feature of any crime, it determines the presence of the subjective side and to a large extent its content. The lack of guilt